

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ LİSANS EĞİTİMLERİNE İLİŞKİN MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN GELECEK BEKLENTİLERİNE ETKİSİ

Yasemin TOPUZ

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
yasemin.topuz@marmara.edu.tr

Taibe KULAKSIZ

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
taibekulaksiz@marun.edu.tr

Arş. Gör. Ali GERİŞ

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
ali.geris@marmara.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Bilişim Teknolojileri öğretmen adaylarının kendilerine sunulan eğitim hizmetlerine ilişkin memnuniyet düzeyleri ile gelecek beklentilerini yordamaktır. Bu amaç kapsamında araştırmanın örneklem grubunu 2014 - 2015 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki 33 üniversitenin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde okuyan 135'i (%50,4) erkek, 133'ü (%49,6) kız toplam 268 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla "Gelecek Beklentileri Ölçeği (GBÖ)" ve "Eğitim Fakültesi Öğrenci Memnuniyet Ölçeği (EF-ÖMÖ)" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, frekans dağılımları, bağımsız grup t-testi, korelasyon, tek yönlü varyans analizi ve regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Analizlerden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin eğitim hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri ile gelecek beklentileri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin gelecek beklentileri üzerindeki etkisinin % 8,3'lük kısmını tam olarak açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer değişkenlerin sonucuna göre gelecekte kendilerine referans olabilecek kişilerin olduğunu belirten öğrencilerin gelecek beklentileri, referansı olmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Bunun yanı sıra birinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre gelecek beklenti düzeyleri anlamlı derecede daha yüksektir. Ayrıca öğrencilerin akademik not ortalamalarının arttıkça gelecek beklentilerinin de anlamlı düzeyde arttığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara ek olarak öğrencilerden alınan veriler ışığında belirlenen diğer bağımsız değişkenlerin gelecek beklentisi üzerinde etkilerinin olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gelecek beklentisi, öğrenci bölüm memnuniyeti, regresyon analizi

ABSTRACT

The aim of the study is to predict the satisfaction levels of preservice Information and Communication Technology (ICT) teachers regarding educational services provided to them and to assess their expectations of the future. The study sample consists of a total 268 undergraduate students that attended during the 2014-2015 academic year at departments of Computer Education and Instructional Technologies in 33 different universities of Turkey with 133 (49,6%) of these being male and 135 (50,4%) female. "Future Expectations Scale (FES)" and "Education Faculty - Student Satisfaction Scale (EF-SSS)" were used in this research to collect data. The data obtained through scales have been statistically analyzed using scatter frequency examinations, independent samples T-tests, correlation analyses, regression analyses and one-way analyses of variance. Results have shown that there is a significant positive correlation between preservice teachers' satisfactions levels for educational services offered to them and their expectation of the future. In addition, it was determined that 8,3% of expectations of the future were fully explained by levels of satisfaction for educational services. Other analyses have shown that, the future expactations of preservice teachers who have reported knowing people to show as career references are significantly higher than those who reported not having any references. In addition, first

future expectations of freshman students appear to be significantly higher than students of at higher grades. It was also found that as students academic achievements increase, so do their expectations of the future. However, no other independent variables that have significant impact upon expectations of the future have been discovered.

Keywords: expectations of future, satisfactions levels, regression analyses

GİRİŞ

Beklenti kavramı, Türk Dil Kurumu (TDK) (2015) tarafından “gerçekleşmesi beklenen şey” veya “kendisinden beklenenler konusundaki öngörüsü” olarak tanımlanmaktadır. Tatar (2005), yaptığı çalışmada ise beklenti kavramından, önceki yaşantılardan yola çıkarak gelecekte olabilecekler konusunda öngörüde bulunmak olarak bahsetmektedir. Gelecek beklentisi ise öğrencilerin gelecek hayatlarındaki gerçekleşmesini umdukları şeyler olarak karşımıza çıkmaktadır (Tuncer, 2011). Aynı zamanda gelecek beklentisi, kişilerin gelecekleri hakkındaki, görüş, ilgi ve kaygılarını barındıran bilişsel haritalardır (Şimşek, 2011).

Nurmi (1991), gençlerin beklentileri konusunda yapılan araştırmalarda alınan sonuçların tutarlı olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuçlara göre gençlere gelecek ile ilgili beklentileri sorulduğunda, genç bireyler genellikle, aile yapısı oluşturma, meslekleri ve eğitim hayatları konusunda görüşlerini bildirmişlerdir. Bunun yanı sıra araştırmaların birçoğu gençlerin yaşamdan beklentilerini ele almış ve yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum ve ırk gibi çeşitli değişkenlerin beklentileri üzerindeki etkisini incelemiştir (Şimşek, 2011). Gençliğin gelecek beklentisi üzerinde rol oynayan güvenilir dayanakları ise, ailelerinin olanakları, eğitim – öğretim fırsatları, yetenekleri ve beceri düzeyleridir (Güleri, 1994). Aynı zamanda yapılan araştırmaların sonuçları gelecek beklentisinin üç temel süreçle ilgili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu süreçler; motivasyon, planlama ve değerlendirmedir (Şimşek, 2011).

McCabe & Barnett (2000), gelecek beklentilerinin en yaygın olanının meslek çıktıları ve eğitim başarısı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler gelecek beklentilerini karşılayabilecek yükseköğretim bölümlerini çeşitli sebeplerden dolayı seçmektedirler. Üniversite öğrencilerinin tercih ettikleri bu bölümlerde ve mesleklerde alacakları eğitimin beklentilerine uygun ve amaçları karşılayabilir olması bölümlerinden aldıkları doyum ve memnuniyetlerini arttıracaktır (Şahin, Zoraloğlu, & Fırat, 2011). Nitekim eğitimde alınan hizmet kalitesi ile memnuniyet arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır (Wei & Ramalu, 2011). Bu sebepten öğrenci memnuniyetini arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmakta, eğitimde her şey öğrenci memnuniyetine yönelik olma yolunda ilerlemektedir (Uluğ, 1999).

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, Bilişim Teknolojileri öğretmen adaylarının kendilerine sunulan eğitim hizmetlerine ilişkin memnuniyet düzeylerinin gelecek beklentileri üzerindeki etkisini yordamaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma nicel bir araştırmadır ve çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmaları geniş bir kitleden seçilen örneklem ile bir grubunu bir duruma yönelik tutum ve davranışlarını belirlemeyi sağlar (Ekiz, 2007:105; Vanderstoep ve Johnson, 2009:59; Büyüköztürk,2009:185-188). İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini betimlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. İlişkisel çözümlene iki türlü yapılabilir. Bunlar, korelasyon ve karşılaştırma yoluyla elde edilen ilişkilere (Karasar,1999:81).

Çalışma Grubu

Araştırma evrenini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Türkiye’de Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde okuyan lisans öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken basit tesadüfî örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, 2014 - 2015 eğitim öğretim yılında Türkiye’deki 33 üniversitenin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde okuyan 135’i (%50,4) erkek, 133’ü (%49,6) kız toplam 268 öğrenciden toplanmıştır. Örneklem grubunu %14,18’i 1. sınıf, %16,8’i 2. sınıf, %23,13’ü 3. sınıf, %45,89’u 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 1: Örneklem Grubunun Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Lise Türü ve Tercih Sırası Değişkenlerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişken	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	133	49,6
	Erkek	135	50,4
Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	38	14,18
	2.Sınıf	45	16,8
	3.Sınıf	62	23,13
	4.Sınıf	123	45,89
Lise Türü	Meslek Liseleri	211	78,73
	Anadolu Liseleri	57	21,27
Tercih Sırası	1-5	182	67,91
	6-10	47	17,53
	11+	39	14,56

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla Demografik Bilgiler Anketi, Gelecek Beklentileri Ölçeği (GBÖ) ve Eğitim Fakültesi Öğrenci Memnuniyet Ölçeği (EF-ÖMÖ) kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarıyla ilgili detaylı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Demografik Özellikler Anketi

Öğrencilerin sahip oldukları bir takım demografik bilgileri tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen Demografik Bilgiler Anketi (DBA) uygulanmıştır. DBA’da öğrencilerin cinsiyetlerini, sınıf düzeylerini, okudukları üniversite bilgisini, mezun olunan lise türlerini, bölümü tercih etme sıralarını, mesleki gelişime yönelik kurs alma durumlarını, akademik başarı puanlarını, bölümle ilgili bir işte çalışma durumlarını, aylık gelir düzeylerini, mezun olduktan sonra kendilerine referans olabilecek birinin olma durumunu tespit etmek amacıyla ankette 10 adet soru bulunmaktadır. DBA’dan elde edilen veriler öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin gelecek beklentilerine etkisi incelenirken bağımsız değişkenler olarak kullanılmıştır.

Eğitim Fakültesi-Öğrenci Memnuniyet Ölçeği (EF-ÖMÖ)

Verilerin toplanmasında Şahin (2009) tarafından geliştirilen “Eğitim Fakültesi Öğrenci Memnuniyet Ölçeği-EFÖMÖ” olarak adlandırılan veri toplama aracı kullanılmıştır. “Öğretim elemanı, danışmanlık hizmetleri, yönetim hizmetleri, kaynaklar, bilgisayar olanakları ve ders ve ders programları” olmak üzere toplam altı alt boyuttan ve 40 maddeden oluşan ölçek, beşli likert tipinde geliştirilmiş olup “1” “kesinlikle katılmıyorum” ile “5” “kesinlikle katılıyorum” arasında derecelendirilmiştir. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlılık katsayısı, “Öğretim Elemanları” alt boyutu için 0.91, “Danışmanlık” için 0.93, “Yönetim” için 0.85, “Kaynaklar” için 0.83, “Bilgisayar Olanakları” için 0.89, “Dersler ve Ders Programları” 0.68’dir.

Gelecek Beklentileri Ölçeği (GBÖ)

Verilerin toplanmasında Tuncer (2011) tarafından geliştirilen “Gelecek Beklentileri Ölçeği” olarak adlandırılan veri toplama aracı kullanılmıştır. Tek boyuttan ve 15 maddeden oluşan ölçek, 5’li likert tipinde geliştirilmiştir. Ölçeğin puanlaması “Hiç Katılmıyorum” , “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum ” şeklindedir. Ölçeğin cronbach alfa katsayısı .84’tür.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma verileri analiz edilmeye başlanmadan gelecek beklentisi ölçeğinden alınan puanların normal dağılıma uygunluğunu test etmek için histogram ve normal dağılım eğrisi oluşturulmuştur.

Bunun sonucunda normal dağılımı etkileyen uç değerler araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Son olarak yapılan Kolmogorov-Smirnov testinden anlamlılık düzeyi 0.420 olarak tespit edilmiş ve Gelecek Beklentisi Ölçeği ve Eğitim Fakültesi-Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nden alınan puanların normal dağılım sergilediği görülmektedir. Bu teste göre anlamlılık düzeyi 0.05'ten yüksek çıktığı durumlarda verilerin normal dağılımdan geldiği şeklindeki sıfır hipotezi kabul edilmektedir (Akgül ve Çevik, s.104.). Ardından gelecek beklentisi ve bağımsız değişkenler arasında istatistiksel işlemler uygulanmıştır.

Tablo 2: Öğrencilerin Cinsiyet ve Gelecek Beklentileri Arasında Yapılan Bağımsız Grup T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	ss	sd	t	p
Erkek	135	51.148	7.602	266	1.088	.277
Kadın	133	50.180	6.933			

Tablo 2'de çalışma grubundaki öğrencilerin gelecek beklentileri cinsiyetlerine göre bağımsız grup t-testi ile karşılaştırılmıştır. Erkek öğrencilerin ortalaması 51.148 kadın öğrencilerin ortalaması ise 50.180'dir. Cinsiyet değişkenine ilişkin olarak yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda öğrencilerin cinsiyetleri ile gelecek beklentileri arasında anlamlı fark bulunamamıştır ($t=1.088$; $p>.05$).

Tablo 3 : Öğrencilerin Gelecek Beklentilerinin Sınıf Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Sınıf Düzeyi	N	Ortalama	ss
1.Sınıf	38	53.315	7.966
2.Sınıf	45	48.133	7.098
3.Sınıf	62	50.000	6.895
4.Sınıf	123	51.113	7.059
Toplam	268	50.667	7.280

Tablo 3'de, öğrencilerin sınıflarına göre gelecek beklenti ortalamaları ve standart sapma değerleri yer almaktadır. 1.Sınıf'da olan öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması 53.315; 2.Sınıf'taki öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması 48.133; 3.Sınıf'taki öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması 50.000; 4. Sınıf'taki öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması ise 50.667 olarak bulunmuştur.

Tablo 4: Öğrencilerin Gelecek Beklentilerinin Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırılması

	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p
Gruplar arası	607.627	3	202.542	3.947	.009
Gruplar içi	13545.817	264	51.310		
Toplam	14153.444	267			

Öğrencilerin gelecek beklentilerinin sınıf derecelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir. Analiz sonucunda, gruplar arasında .01 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir ($F=3.947$; $p<0.01$).

Tablo 5: Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Gelecek Beklentilerine Yönelik Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Sınıf	(J) Sınıf	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	p
1. Sınıf	2. Sınıf	5.182*	.014
	3. Sınıf	3.315	.171
	4. Sınıf	2.201	.434
2. Sınıf	1. Sınıf	-5.182*	.014
	3. Sınıf	-1.866	.622
	4. Sınıf	-2.980	.130
3. Sınıf	1. Sınıf	-3.315	.171
	2. Sınıf	1.866	.622
	4. Sınıf	-1.113	.802
4. Sınıf	1. Sınıf	-2.201	.434
	2. Sınıf	2.980	.130
	3. Sınıf	1.113	.802

Tablo 5’te öğrencilerin gelecek beklentilerini sınıf derecelerine göre ikili olarak karşılaştırmak amacıyla tamamlayıcı hesaplardan Scheffe testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, 1.Sınıf öğrencilerinin gelecek beklentileri, 2.Sınıf öğrencilerinin gelecek beklentilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<.05$). Diğer sınıf düzeylerinin ikili karşılaştırmaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

Tablo 6: Lise Türü ve Gelecek Beklentisi Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup T-Testi Sonuçları

Lise Türü	N	Ortalama	ss	sd	t	p
Meslek Liseleri	211	50.943	7.235	266	1.192	.234
Anadolu Liseleri	57	49.649	7.422			

Tablo 6’da çalışma grubundaki öğrencilerin gelecek beklentileri ve mezun oldukları lise türlerine göre bağımsız grup t-testi ile karşılaştırılmıştır. Meslek lisesinden mezun olan öğrencilerin ortalaması 50.943, Anadolu Liseleri’nden mezun olan öğrencilerin ortalaması 49.649 olarak bulunmuştur. Mezun olunan lise türü değişkenine ilişkin olarak yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda öğrencilerin mezun oldukları lise türleri ile gelecek beklentileri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($t=1.253$; $p>.05$).

Tablo 7: Öğrencilerin Gelecek Beklentilerinin Bölümü Tercih Etme Sıralarına Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Tercih Sırası	N	Ortalama	ss
1-5	182	50.813	7.208
6-10	47	50.127	7.197
11+	39	50.641	7.858
Toplam	268	50.667	7.280

Tablo 7’de, öğrencilerin bölümü tercih etme sıralarına göre gelecek beklenti ortalamaları ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Bölüm tercih sırası 1-5 olan öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması 50.813; 6-10 olan öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması 50.127; 11+ olan öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması 50.641; olarak bulunmuştur.

Tablo 8: Öğrencilerin Gelecek Beklentilerinin Bölümü Tercih Etme Sıralarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırılması

	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p
Gruplar arası	17.587	2	8.794	.165	.848
Gruplar içi	14135.857	265	53.343		
Toplam	14153.444	267			

Öğrencilerin gelecek beklentilerinin bölümü tercih etme sıralarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir. Analiz sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

Tablo 9: Kurs Alma Durumu ve Gelecek Beklentisi Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup T-Testi Sonuçları

Kurs Alma Durumu	N	Ortalama	ss	sd	t	p
Evet	55	51.763	6.997	266	1.253	.211
Hayır	213	50.385	7.341			

Tablo 9’da çalışma grubundaki öğrencilerin gelecek beklentileri kursa gitme durumuna göre bağımsız grup t-testi ile karşılaştırılmıştır. Mesleğiyle ilgili kurs alan öğrencilerin ortalaması 51.763,

kurs almayan öğrencilerin ortalaması ise 50.385'tir. Kurs alma durumu değişkenine ilişkin olarak yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda öğrencilerin meslekleriyle ilgili bir kursa gitme durumları ile gelecek beklentileri arasında anlamlı fark bulunamamıştır ($t=1.253$; $p>.05$).

Tablo 10: Akademik Başarı ve Gelecek Beklentisi Puanları Arasında Yapılan Korelasyon Sonuçları

Akademik Başarı	Gelecek Beklentisi		
	N	r	p
	268	0.130	0.033

Tablo 10'da öğrencilerin akademik başarıları ile gelecek beklentileri arasındaki ilişki gösterilmiştir. Öğrencilerin akademik başarıları ile gelecek beklentileri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($r=0.130$; $p<0.05$).

Tablo 11: Öğrencilerin Çalışma Durumu ve Gelecek Beklentileri Arasında Yapılan Bağımsız Grup T-Testi Sonuçları

Çalışma Durumu	N	Ortalama	ss	sd	t	p
Evet	123	51.211	7.52510	266	1.126	.261
Hayır	145	50.206	7.06015			

Çalışma grubundaki öğrencilerin gelecek beklentileri ve çalışma durumları bağımsız grup t-testi ile Tablo 11'de karşılaştırılmıştır. Erkek öğrencilerin ortalaması 51.211, kadın öğrencilerin ortalaması ise 50.206'dır. Öğrencilerin gelecek beklentileri, meslekleriyle ilgili bir işte çalışıp çalışmama durumlarına göre bağımsız grup t-testi ile karşılaştırılmış ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($t=1.126$; $p>.05$).

Tablo 12: Öğrencilerin Gelecek Beklentilerinin Gelir Düzeylerine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

	N	Ortalama	ss
0-500 TL	150	50.246	7.203
501-1000 TL	78	50.589	6.870
1000 TL Üzeri	40	52.400	8.226
Toplam	268	50.667	7.280

Tablo 12'de, öğrencilerin gelir düzeylerine göre gelecek beklenti ortalamaları ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Gelir düzeyi 0-500TL arasında olan öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması 50.246; gelir düzeyi 501-1000TL olan öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması 50.589; gelir düzeyi 1000TL üzeri olan öğrencilerin gelecek beklenti ortalaması ise 52.4 olarak bulunmuştur.

Tablo 13: Öğrencilerin Gelecek Beklentilerinin Gelir Düzeylerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi ile Karşılaştırılması

	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p
Gruplar arası	147.099	2	73.549		
Gruplar içi	14006.345	265	52.854	1.392	.250
Toplam	14153.444	267			

Öğrencilerin gelecek beklentilerinin gelir düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 13'te verilmiştir. Analiz sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

Tablo 14: Referans Durumu ve Gelecek Beklentisi Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup T-Testi Sonuçları

Referans Durumu	N	Ortalama	ss	sd	t	p
Evet	128	52.250	6.84013			
Hayır	57	49.221	7.39343	266	3.471	.001

Tablo 14'te çalışma grubundaki öğrencilerin gelecek beklentileri, referans durumuna göre bağımsız grup t-testi ile karşılaştırılmıştır. Mezun olduktan sonraki iş hayatlarında kendilerine referans olabilecek kişi ya da kişilerin olduğunu belirten öğrencilerin ortalaması 52.250, referans olabilecek birisinin olmadığını belirten öğrencilerin ortalaması ise 49.221'dir. Bu sonuca göre, mezun olduktan sonraki iş yaşamında kendilerine referans olabilecek kişi ya da kişilerin olduğunu düşünen öğrencilerin gelecek beklentilerinin, olmayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($t=3.471$; $p<.05$).

Tablo 15: Memnuniyet Düzeyinin Öğrencilerin Gelecek Beklentilerinin Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi

Yordanan Değişken	Yordayıcı Değişken	B	Standart Hata	beta	t	p
Gelecek beklentileri	Memnuniyet Düzeyi	.074	.015	.289	4.920	.000
R=.289		R ² =.083		F= 24.204		p<.001

EF-ÖMÖ ölçeğinden alınan puanların öğrencilerin gelecek beklentilerini anlamlı olarak yordayıp yordamadığını tespit etmek için basit doğrusal regresyon analizleri yapılmış, sonuçlar Tablo 15'te sunulmuştur. Tablo 15 incelendiğinde öğrencilerin eğitim hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri ile gelecek beklentileri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r=.289$; $p<.001$). Aynı

zamanda öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin gelecek beklentileri üzerindeki etkisinin % 8,3'lük kısmını tam olarak açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır($p<.001$).

Tablo 16: Öğrencilerin Gelecek Beklentilerinin Yordanmasına İlişkin EF-ÖMÖ Ölçeği Alt Boyutları İle Çoklu Regresyon Analizi

Değişkenler	B	Standart Hata	beta	t	p
(Sabit)	41.692	2.139		19.495	.000
Öğretim Elemanları	.174	.067	.226	2.583	.010
Danışmanlık	-.003	.091	-.002	-.029	.977
Yönetim	.032	.090	.030	.353	.725
Dersler ve Ders Programları	-.036	.146	-.017	-.247	.805
Bilgisayar Olanakları	-.001	.188	-.001	-.007	.994
Kaynaklar	.083	.079	.097	1.051	.294
R=.306	R ² =.094	F=4.487	p<.05		

Tablo 16'da, öğrencilerin gelecek beklentilerinin yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Bu sonuçlara göre, tabloda görülen Eğitim Fakülteleri Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği'nin 6 alt boyutu öğrencilerin gelecek beklenti puanlarını anlamlı olarak yordamaktadırlar ($F=4.487$, $p=0.000$). Memnuniyet ölçeği alt boyutları ile birlikte incelendiğinde öğrencilerin gelecek beklentilerindeki toplam varyansın %9,4'ünü açıklamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Beklenti, kişinin performansını ve motivasyonunu etkileyen önemli bir unsurdur. Bu nedenle öğretmen adaylarının gelecek beklentilerinin yüksek olması onların performans ve motivasyon düzeylerini arttıracığından, ileride öğrencileri için daha yararlı eğitimciler olabilme olasılığını artırır. Bu nedenle öğrencilerin beklentilerinin bilinmesi ve yönlendirilmesi özellikle eğitim fakülteleri açısından yansıtılması gereken bir gerçektir.

Bilişim Teknolojileri öğretmen adaylarının kendilerine sunulan eğitim hizmetlerine ilişkin memnuniyet düzeylerinin gelecek beklentileri üzerindeki etkisini yordamak amacıyla yapılan bu çalışmada, öğrencilerin gelecek beklentileri üzerinde etkili olma olasılığı bulunan cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise türü, kişinin kendi gelir durumu, akademik başarı ortalamaları, meslekleriyle alakalı kurs alma durumları, bölümüm tercih etme sıraları, kendilerine referans olabilecek birinin varlık durumu ve öğrenim gördükleri bölümden duydukları memnuniyet düzeyleri değişkenlerine göre karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu karşılaştırmalar sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir:

- Öğrencilerin eğitim hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri arttıkça gelecek beklentilerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zaman öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin gelecek beklentileri üzerinde etkisinin %8,3'lük kısmını tam olarak

açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Memnuniyet düzeyi ölçeğinin alt boyutlarının etkisini sağlamak amacıyla yapılan çoklu regresyon sonucunda ise gelecek beklentisinin %9.4'lük kısmını bölümden duydukları memnuniyet düzeyi açıklamaktadır.

- Gelecekteki meslek hayatlarında kendilerine referans olabilecek birinin var olduğunu belirten öğrencilerin gelecek beklentileri, referansı olmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olarak saptanmıştır.
- Buldukları sınıf düzeylerine göre gelecek beklentileri incelendiğinde, 1. Sınıf öğrencilerinin 2. sınıflara göre gelecek beklenti düzeyleri anlamlı derecede daha yüksektir. Bu veriden hareketler öğrencilerin bölüme ilk geldiklerinde var olan gelecek beklentilerinin 1. Sınıf'ın sonunda azaldığı söylenebilir.
- Öğrencilerin akademik not ortalamaları arttıkça gelecek beklentileri de anlamlı düzeyde artmaktadır.
- Cinsiyet, gelecek beklentisi üzerinde istatistiksel açıdan önemli bir etki yaratmamaktadır.
- Öğrencilerin mezun oldukları lise öğretim türü, gelecek beklentileri üzerinde anlamlı bir etki yaratmamaktadır. Bu veriden hareketle araştırmanın örneklem gurubunu oluşturan öğrenciler için Meslek Lisesi-Anadolu Lisesi ayrımının yapıldığı bir ortamda gelecek beklentilerinin lise türlerine göre değişmemesi de önemli bir bulgudur.
- Kişinin gelir durumu, gelecek beklentisi üzerinde istatistiksel açıdan önemli bir etki yaratmamaktadır.
- Yine, öğrencilerin meslekleriyle alakalı kurs alma durumları gelecek beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.
- Öğrencilerin bölümü tercih etme sıraları da gelecek beklentilerini etkilememektedir.

Araştırma bulgularından hareketle, öğrencilerin bölümlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri arttıkça gelecek beklentilerinin de anlamlı düzeyde artıyor olması da önemli bir bulgudur. Eğitim fakültelerinin genel amacı nitelikli öğretmen gücü yetiştirmek olduğundan, eğitim fakültelerinde verilen eğitimden öğretim elemanlarına, ders müfredatından fiziksel imkanlara kadar her şey öğretmen adaylarının gelecek beklentilerini artırma yönünde önemlidir. Gelecek beklentisi yüksek olan bir öğretmen adayının bununla doğru orantılı olarak performans ve motivasyon düzeyi de yüksek olması muhtemeldir. Bununla birlikte bu öğretmenlerin yetiştirdiği öğrencilerin başarılarına ve geleceklerine de yansiyacaktır.

KAYNAKÇA

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2009). Bilimsel Araştırma yöntemleri, Pegem Akademi Yayıncılık, 3. Baskı
- EKİZ, D. (2007). Bilimsel Araştırma Yöntemler, Lisans Yayıncılık, İstanbul
- Güleri, M. (1994). Üniversiteli ve İşçi Gençliğin Gelecek Beklentileri ve Kötümserlik - İyimserlik Düzeyleri. *Kriz Dergisi*, 6(1), 55-65.
- Karasar, N. (1999), Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım.
- McCabe, K., & Barnett, D. (2000). First comes work, then comes marriage: future orientation among African American young adolescents. *Family Relations*, 49, 63-72.
- Nurmi, J.-E. (1991). How do adolescents see their future? A review of the development of future-orientation and planning. *Developmental Review*, 11(1), 1-59.
- Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R., ve Fırat, N. Ş. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçları, Eğitsel Hedefleri, Üniversite Öğreniminden Beklentileri ve Memnuniyet Durumları. *Educational Administration: Theory and Practice*, 17(3), 429-452.
- Şimşek, H. (2011). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Lise Öğrencilerinin Gelecek Beklentileri ve Gelecek Beklentilerini Etkileyen Faktörler. *Journal of Theoretical Educational Science*, 5(1), 90-109.
- Tatar, M. (2005). Öğretmen beklentisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Tuncer, M. (2011). Yükseköğretim Gençlerinin Gelecek Beklentileri Üzerine Bir Çalışma. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(2), 933-946.
- Türk Dil Kurumu. (2015). Genel Türkçe Sözlük. <http://tdk.gov.tr> adresinden alındı
- Uluğ, F. (1999). Eğitimde Grup Süreçleri. Ankara: TODAİE.
- Vanderstoep, W. ve JOHNSTON, D. D. (2009). *Research Methods For Everyday Life (Blending Qualitative and Quantitative Approaches)*, Published by JosseyBass, San Francisco
- Wei, C. C., & Ramalu, S. S. (2011). Students Satisfaction towards the University: Does Service Quality Matters? *International Journal of Education*, 3(2), 1-15.